

Нормандський прорив

Дата 6 червня - 31 серпня 1944 року.

Місце: Нормандія, Франція.

Підсумок: Рішуча перемога союзників. Відкриття Другого фронту в Західній Європі.

Сили сторін:

Союзники посилення - 1 452 000 (до 25 липня) 2 876 000 к моменту завершення операції.

Третій рейх - 380 000 (до 23 липня).

втрати:

Союзники - 226 386 загальні втрати, 36 976 вбито, 153 475 поранено, 19 221 пропало без вісті. 19 860 французьких мирних жителів.

Третій рейх - 450 000 загальні втрати, 240 000 вбито, поранено і пропало безвісти 210 000 полонених.

Нормандська операція - стратегічна операція союзників по висадці військ в Нормандії (Франція), що почалася рано вранці 6 червня 1944 року і закінчилася 31 серпня 1944 року, після чого союзники перетнули річку Сену, звільнили Париж і продовжили наступ до французько-німецькому кордоні. Операція відкрила «другий» фронт в Європі в Другій світовій війні (нарешті). До сих пір є найбільшою десантною операцією в історії - в ній взяли участь понад 3 мільйони осіб, які перетнули протоку Ла-Манш з Англії до Нормандії.

Нормандська операція здійснювалася в два етапи:

1. Операція «Нептун» - розпочалася 6 червня 1944 року (дата також відома як «День Д»), закінчилося 1 липня 1944 року. Її метою було завоювання плацдарму на континенті, яке тривало до 25 липня;
2. Операція «Кобра» - прорив і наступ по території Франції була здійснена союзниками відразу по завершенні першої фази.

Спільно з цим з 15 серпня до початку осені американські і французькі війська успішно провели Південно-французьку операцію, в якості доповнення до Нормандське операції. Далі, здійснивши ці операції, війська союзників наступали з півночі і півдня Франції, з'єдналися і продовжили наступ до німецького кордону, звільнивши практично всю територію Франції.

Основними силами союзників, які брали участь в операції, були армії США, Великобританії, Канади та французького руху Опору. Точками висадки були переважно пляжі Нормандії. Вторгнення до Нормандії почалося з масованого нічного парашутного десанту і висадки на планерах, повітряними атаками і обстрілом німецьких берегових позицій флотом, а рано вранці 6 червня почалася висадка десанту з моря. Битва за Нормандію тривала понад два місяці і полягала в підставі, утримання та розширення берегових плацдармів силами союзників. Вона закінчилася звільненням Парижа і падінням Фалезського котла в кінці серпня 1944 року.

Положення союзників і німецьких військ в Західній Європі на 6 червня 1944

Сили сторін:

Узбережжя Північної Франції, Бельгії та Голландії обороняла німецька група армій «В» (генерал-фельдмаршал Роммель) (всього 39 дивізій). Її основні сили були зосереджені на узбережжі протоки Па-де-Кале, де німецьке командування чекало висадки противника. Всього в Нормандії у німців перебувало близько 380 000 чоловік (до кінця липня німці перекинули в Нормандії підкріплення, і їх чисельність зросла до 490 000 чоловік), плюс ще близько 1 000 000 на решті території Франції.

Експедиційні сили союзників (генерал Д. Ейзенхауер) склалися з 21-ї групи армій - всього 39 дивізій і 12 бригад. ВМС і ВПС США та Великобританії мали абсолютну перевагу над противником (10 859 бойових літаків проти 160 у німців і понад 6000 бойових, транспортних і десантно-висадочних судів). Загальна чисельність експедиційних сил складала понад 2 876 000 чол. Пізніше це число збільшилося до 3 000 000 і продовжувало збільшуватися, так як в Європу регулярно прибували нові дивізії з США. Чисельність сил десанту в першому ешелоні становила 156 000 чоловік і 10 000 одиниць техніки.

12 мая 1944 года союзная авиация провела массированные бомбардировки, в результате которых было уничтожено 90 % заводов, производящих синтетическое горючее. Немецкие механизированные части испытывали острый дефицит топлива, потеряв возможность широкого манёвра. В ночь на 6 июня союзники под прикрытием массированных ударов авиации высадили парашютный десант. Утром были высажены морские десанты. К исходу 12 июня был создан плацдарм протяжённостью 80 км по фронту и 10-17 км в глубину; на нём находилось 16 дивизий союзников. Немецкое командование к этому времени ввело в бой до 12 дивизий. Немецкие войска вводились в бой по частям и несли большие потери (к тому же надо учитывать, что немецкие дивизии по численности были меньше союзных). К концу июня союзники расширили плацдарм до 100 км по фронту и 20-40 км в глубину. На нём было сосредоточено свыше 25 дивизий, которым противостояли 23 немецкие дивизии. 13 июня 1944 года немцы безуспешно контратаковали в районе города Карантана, союзники отразили атаку, форсировали реку Мердер и продолжили наступление на полуостров Котантен.

29 червня союзники оволоділи глибоководним портом Шербур, і тим самим поліпшили своє постачання. До цього союзники не контролювали жодного великого порту, і в бухті Сени діяли «штучні гавані», через які відбувалося все постачання військ. 16 липня Ервін Роммель був важко поранений, коли їхав в своєму штабному автомобілі і потрапив під вогонь британського винищувача. К 21 липня війська 1-ї американської армії просунулися в південному напрямку на 10-15 км і зайняли місто Сен-Ло, англійські та канадські війська після запеклих боїв оволоділи містом Каном. К 25 липня чисельність військ союзників вже становила понад 1 452 000 чоловік і продовжувала безперервно збільшуватися.

На заході біля міста Мортена німецькі атаки утримували частини 1-ї американської армії. З півночі наступали англо-канадські війська під командуванням Монтгомері. Відступаючі німецькі війська зазнавали постійних нальотам авіації союзників і артилерійських обстрілів. Висадка союзників на півдні Франції 15 серпня 1944 року ще більше послабила позиції німців - там просування американських і французьких військ було ще швидшим і успішним, ніж на півночі Франції. Союзники прорвалися на схід, форсували Сену, і 25 серпня за підтримки французьких партизан звільнили Париж. Німці стали відступати до «Лінії Зігфріда», а союзники продовжили їх переслідування. На цьому Нормандська операція завершилася.

Наступ союзників в Нормандії в серпні 1944 року викликало крах всього німецького Західного фронту, і німецькі війська змогли відновити нову лінію фронту тільки у вересні 1944 року на західному кордоні Німеччини, за допомогою «Лінії Зігфріда».

У період між 17-м і 25-м вересня 1944 союзники намагалися обійти «Лінію Зігфріда» з півночі і захопити голландські порти, щоб вирішити проблему з постачанням, а потім вторгнутися в промислові райони Німеччини. Німецькі гарнізони залишалися оточеними і ізольованими від зовнішнього світу і здалися союзникам в кінці війни. Це призвело до повного розпаду німецького Атлантичного валу.

Союзники протягом осені 1944 року вийшли до західного кордону Німеччини по всій її протяжності, а в деяких місцях навіть перетнули її. У листопаді 1944 року американські та французькі війська почали наступ на північному сході Франції, через Вогезьких гори, і звільнили більшу частину Ельзасу та Лотарингії, і вийшли до Верхнього Рейну в Ельзасі. Таким чином, вермахт втратив практично всі свої позиції в Західній Європі.

Наступ союзників було тимчасово призупинено через брак постачання, яке вони налагодили до початку зими, - і наступ було продовжено після розгрому німецьких військ в Арденнській операції в грудні 1944 - січні 1945.

Интересные факты: После успешной высадки адъютант Эйзенхауэра нашёл в его кармане заготовленный текст обращения на случай поражения: «Наша высадка в районе Шербур - Гавр не привела к удержанию плацдарма, и я отвёл войска. Мое решение атаковать в это время и в этом месте было основано на той информации, которой я располагал. Войска, авиация и флот сделали всё, что могли сделать храбрость и верность долгу. Если кто-то виновен в неудаче этой попытки, то это только я».

